

V Praze dne 3. 11. 2009
Č. j.: MK 9845/2009 OPP

ROZHODNUTÍ

Ministerstvo kultury jako příslušný orgán státní správy na úseku státní památkové péče

prohlašuje

podle ustanovení § 2 odst. 1 písm. a) a odst. 2 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, obytnou budovu čp. 8 na st.p. 72/1, domek na st.p.č. 72/3, bývalou mlýnici při na st.p.č. 72/1 a strojovnu vodní elektrárny bez. č. e. na st.p.č. 72/2, a st.p.č. 72/1, 72/2 a 72/3, k.ú. Hřebečnický, obec Hřebečnický, místní část Šlovice, okres Rakovník, Středočeský kraj, a to včetně technologického vybavení skládajícího se z následujících částí:

1. naftový dvoudobý motor značky Škoda – v prostorách bývalé mlýnice
2. synchronní generátor značky Siemens – v prostorách bývalé mlýnice
3. technologické vybavení strojovny, za kulturní památku.

Nedílnou součástí výroku tohoto rozhodnutí je zákres areálu mlýna ve Šlovicích do kopie katastrální mapy (1 list A4).

V tomto řízení dle § 27 odst. 1 písm. a) zákona č. 500/2004 Sb., správní řád v platném znění, je účastník řízení vlastník výše uvedených nemovitostí pan Ing. Petr Čech, bytem Šlovice 8, 270 41 Hřebečnický, narozen 18. 5. 1944. Nedílnou součástí výroku tohoto rozhodnutí je zákres umístění výše uvedené nemovitosti do kopie katastrální mapy.

O d ů v o d n ě n í :

Ministerstvo kultury obdrželo od Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště středních Čech v Praze podání č.j. 9172/2002 ze dne 14. 10. 2002, v němž bylo navrženo prohlášení areálu mlýna a vodní elektrárny čp. 8, č.parc. 72/1, 72/2, 72/3, k.ú. Hřebečnický, obec Hřebečnický, místní část Šlovice, okres Rakovník, Středočeský kraj za kulturní památku. V dopise č.j. NPÚ-321/8897/2008 ze dne 22. 10. 2008 zaslal Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště středních Čech v Praze aktualizaci svého původního návrhu, v němž zaznamenal změny oproti svému původnímu návrhu z roku 2002. V odůvodnění svého aktualizovaného návrhu NPÚ uvedl: „Mlýn s vodní elektrárnou i přes některé vratné změny, zapříčiněné živelní pohromou, představuje stále unikátní technickou i historickou památku z doby rané elektrifikace českého venkova. Obytná budova mlýna, mladší přístavba mlýnice i turbínová strojovna představují ucelený doklad stavebního

a technologického vývoje mlýna v jednom historickém mlýništi. Malá vodní elektrárna je dokladem zachovaného technologického toku výroby elektrické energie včetně autentického a unikátního technologického vybavení. Areál mlýna s vodní elektrárnou splňuje všechna kritéria k prohlášení za kulturní památku.“ Ministerstvo kultury tento podnět vyhodnotilo a na jeho základě zahájilo řízení ve věci.

Městský úřad Rakovník, odbor školství, památkové péče, kultury, tělovýchovy a cestovního ruchu zaslal stanovisko ve smyslu § 3 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, v dopise ze dne 21. 4. 2008, č. j. ŠAK 401-930/2008. Ve svém stanovisku doporučuje městský úřad Rakovník prohlášení areálu mlýna a malé vodní elektrárny za nemovitou kulturní památku. Ve svém podání přikládá městský úřad Rakovník práci autora Davida Kozlera z r. 2007, kde je zpracována historie mlýnu a malé vodní elektrárny ve Šlovicích.

Podle § 3 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, se k návrhu vyjádřil Krajský úřad Středočeského kraje, odbor kultury a památkové péče. Ve svém stanovisku ze dne 23. 12. 2008, č. j. 172774/2008/KUSK, doporučuje prohlásit areál mlýna a vodní elektrárnu za kulturní památku. Jako důvod uvádí: „Navrhovaný areál je dokladem historického využívání vodních toků, kdy majitelé přešli od staletého využití areálu jako mlýna k úspěšné výrobě elektřiny a v této činnosti s respektem k dochovanému architektonickému i technickému dědictví po předcích pokračují.“

Účastník řízení byl o zahájení řízení vyrozuměn podle § 3 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, dopisem Ministerstva kultury ze dne 23. 7. 2009, č.j. MK-S 3018/2009 OPP a bylo mu umožněno se k věci vyjádřit. Této možnosti nevyužil. Současně byl účastník řízení vyrozuměn v souladu s § 36 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., o správním řízení (správní řád), v témže dopise ze dne 23. 7. 2009, č. j. MK-S 3018/2009 OPP, o tom, že Ministerstvo kultury shromáždilo podklady k vydání rozhodnutí a bylo mu umožněno, aby se před vydáním rozhodnutí vyjádřil k uvedeným podkladům i způsobu jejich zjištění, popřípadě navrhl jejich doplnění. Této možnosti opět nevyužil.

Dne 8. 9. 2009 byl areál mlýna navštíven zaměstnancem MKČR v rámci seznamování se s návrhy na prohlášení objektů za kulturní památku v okrese Rakovník. Na základě prohlídky bylo konstatováno, že mlýnice a strojovna a zejména jejich technologické vybavení nesou nezpochybnitelné a unikátní památkové hodnoty. Obytná budova čp. 8 na st.p.č. 72/1 a domek na st.p.č. 72/3 prošly sice modernizací, ve své hmotě zachovávají ale stále původní charakter a uspořádání areálu bývalého mlýna; a vzhledem k výrazné památkové hodnotě technologického zařízení malé vodní elektrárny a jako součást souboru budov areálu bývalého mlýna je lze prohlásit za kulturní památku podle § 2 odst. 2 zákona č. 20/1987.

Popis areálu mlýna a malé vodní elektrárny dle odborného vyjádření NPÚ, ÚOPSC v Praze, v dopise č.j. NPÚ-321/8897/2008 ze dne 22. 10. 2008 a práce D. Kozlera z r. 2007:

Bývalý vodní mlýn, nyní vodní elektrárna stojí v hlubokém skalnatém údolí Berounky 3. 3 km jihozápadně od vesnice Šlovice, naproti Skryjím. Potřebné vzdutí zajišťuje jez nad ústím Zbirožského potoka, odkud vede asi 190 m dlouhý náhon.

Starý válcový mlýn se již v původní podobě nezachoval, opakovaně byl postižen povodněmi, v roce 1911 mlýnská usedlost vyhořela. Ze starého objektu mlýna (obytné stavení) po požáru zůstalo pouze spodní patro s klenutím. Objekt byl zrekonstruován v klasicistním pojetí.

Starý objekt mlýna (obytné stavení) je patrová zděná stavba na obdélníkovém půdorysu. Dispozice je trojdílná, z chodby (původní síně) vedou také schody do patra. Po levé straně síně je větší obytná místnost, po pravé straně menší. Východní díl dispozice zaujímá průchod na zadní část pozemku. Interiéry přízemí jsou sklenuté segmentovými klenbami (plackami, valenými klenbami). Dispozice patra je obdobná jako dispozice přízemí. Průčelí orientované k příjezdové komunikaci je v přízemí i patře pětiosé. Ve střední ose v přízemí jsou vstupní dveře, v pravé ose segmentově završený otvor průchodu na zahradu. V ostatních osách přízemí i patra jsou segmentově završená okna. Původní okenní výplně byly nahrazeny za jednoduchá, dvoukřídlá plastová okna. Interiér domu nese modernizační stavební úpravy. Přízemí je od patra odděleno jednoduše profilovanou římsou. Budova je zastřešena sedlovou střechou, nasazenou na profilované korunní římsě, krytina je novodobá (keramické drážkovky).

Patrová mlýnice je připojena k obytnému stavení mlýna pod šikmým úhlem. V přízemí i patře je jediná prostora, podstřešní polopatro je otevřeno do krovu. Mlýnice má charakteristický vaznicový krov. Průčelí mlýnice jsou hladká, členěná jen výřezy segmentově završených oken a pásovou římsou. K příjezdové komunikaci se mlýnice obrací štítovým průčelím se dvěma okénky v lichoběžníkovém štítu. Mlýnice má charakteristickou polovalbovou střechu s výrazným přesahem ve štítu, daným použitím obvyklého vaznicového krovu. Dnešní podoba mlýnice s charakteristickým vaznicovým krovem na nízké nadezdívce a jednoduchou fasádou, pochází z doby přestavby mlýna po roce 1911. V přízemí mlýnice se dochovalo originální technického vybavení malé vodní elektrárny: synchronní generátor značky Siemens a jednoválcový dvoudobý naftový motor Škoda Plzeň z roku 1927. Motor značky Škoda Plzeň je jediným dochovaným exponátem tohoto typu, jeho mazací systém vyrobila firma Bosh. Synchronní generátor Siemes je v současnosti jeden z posledních exemplářů svého druhu na světě. Naftový motor a druhá Francisova turbína zvyšovaly výkon malé vodní elektrárny. Generátor Siemens umožňoval provoz elektrárny nezávisle na veřejné elektrické síti.

Na východní straně přiléhá k bývalé mlýnici objekt turbínové strojovny. Architektonicky nenáročná stavba z roku 1915 má fasády z neomítaných vápenno-pískových cihel, okenní otvory jsou šířkové, s obnaženými betonovými překlady. Přístavba je krytá nízkou pultovou střechou. Pod podlahou jsou vybetonované kašny dvojice Francisových horizontálních turbín a mezi nimi odpad vody. Jižní turbína poháněla přes řemenici generátor umístěný ve strojovně, severní generátor v přízemí starší mlýnice. Převod z vertikální hřídele turbíny na horizontální hřídel řemenice zajišťovala palečná kola s habrovým ozubením. Z důvodu zachování provozu malé vodní elektrárny byla jedna z původních Francisových turbín vyměněna za Kaplanovu turbínu. V současnosti jsou zde tak funkční Francisova a náhradní Kaplanova turbína, které zde pracují s asynchronními generátory. V interiéru se

částečně dochovalo původní vybavení z počátku chodu vlastní elektrárny - oběžná palečná kola a převody včetně řemenic, elektrická výzbroj je novodobá, byla vyměněna, nicméně je zde plně zachován technologický tok. Vedle toho původní oběžné kolo včetně dvou rozváděcích lopatek vyřazené turbíny je uchováno jako součást soukromého skanzenu v mlýnském areálu.

historie objektu

Mlýn je poprvé doložen v 16. století. V roce 1897 se do mlýna přizemil Václav Čech. Od této doby zůstal mlýn ve vlastnictví jeho potomků až dodnes a vžil se pro něj název Čechův mlýn. Roku 1911 mlýn vyhořel, po požáru byla přistavěna nová mlýnice.

Snaha vyrábět elektřinu v mlýnech byla v období let 1900-1914 v českých zemích podněcována dovozem levné mouky z Kanady a Uher. Výstavbu malé vodní elektrárny zahájil Václav Čech v roce 1911. Nejprve zásobovala elektřinou pouze objekt mlýna, v roce 1918 začala ale jako první v okrese Rakovník napájet střídavým proudem veřejnou elektrickou síť. Postupně se malá vodní elektrárna rozšiřovala. V roce 1956 byla znárodněna v roce 1967 vyřazena z provozu. Po privatizaci a následných úpravách je od roku 1992 malá vodní elektrárna znovu v provozu.

současný stav

V současné době je objekt po rekonstrukci (fasáda a střecha) a slouží plně svému účelu. Stavebně-technický stav objektu mlýna a vodní elektrárny nevyžaduje žádné zásahy, které by ohrozily architektonické řešení či autentickou hmotovou podstatu objektu.

Po vyhodnocení výše uvedeného jednotlivě i ve vzájemných souvislostech dospělo Ministerstvo kultury k závěru, že tzv. Čechův mlýn s vodní elektrárnou je i přes moderní stavební úpravy zejména obytného stavení a nutnou modernizaci strojového vybavení malé vodní elektrárny hodnotnou památkou. Cenné je zejména technologické vybavení mlýnice a to synchronní generátor značky Siemens a naftový dvoudobý motor značky Škoda, které patří k unikátním exemplářům svého druhu. Hodnotné je rovněž vybavení strojovny, které přes nutnou modernizaci z důvodů současných nároků na provoz elektrárny zachovává část originálního technologického vybavení a představuje tak ojedinělou kontinuitu technologie výroby elektrické energie od roku 1911 do současnosti. Hodnotná je rovněž skladba jednotlivých budov v rámci areálu mlýna, které odkazují na jeho původní funkce a to přestože v interiérech došlo k moderním stavebním úpravám. Areál mlýna s malou vodní elektrárnou proto splňuje podmínky pro prohlášení věci za kulturní památku ve smyslu ustanovení § 2 zákona č.20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

P o u č e n í:

Proti tomuto rozhodnutí lze podle ustanovení § 152 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, v platném znění, podat ve lhůtě 15 dnů od jeho doručení rozklad. Lhůta pro podání rozkladu počíná běžet podle § 40 odst. 1 písm. a) správního řádu den následující po dni, kdy bylo toto rozhodnutí doručeno. Doručení písemnosti upravuje § 23 a § 24 správního řádu, který stanoví, že nebyl-li adresát tohoto rozhodnutí zastižen, rozhodnutí se uloží v provozovně provozovatele poštovních služeb. Jestliže si adresát uložené rozhodnutí ve lhůtě 10 dnů ode dne, kdy bylo rozhodnutí k vyzvednutí v provozovně provozovatele poštovních

služeb připraveno, nevyzvedne, považuje se rozhodnutí podle § 24 odst. 1 správního řádu za doručené posledním dnem této lhůty (od tohoto dne běží v tomto případě lhůta pro podání rozkladu). O rozkladu proti tomuto rozhodnutí rozhoduje ministr kultury. Rozklad se podává u Ministerstva kultury na výše uvedenou adresu.

Mgr. Petra Ulbrichová
vedoucí oddělení ochrany kulturních památek
v odboru památkové péče Ministerstva kultury

Příloha: Zákres umístění areálu mlýna s malou vodní elektrárnou ve Šlovicích-Hřebečnicích, okres Rakovník, Středočeský kraj do kopie katastrální mapy (1 list A4)

Tato příloha zákresu areálu mlýna s malou vodní elektrárnou ve Šlovicích-Hřebečnicích, okres Rákovník, Středočeský kraj do kopie katastrální mapy (1 list A4) do kopie katastrální mapy je nedílnou součástí rozhodnutí Ministerstva kultury č.j. MK 9845/2009 OPP ze dne 3. 11. 2009.

